

Januártól: részvénytársaság

Megőrzött egyensúly, dinamikusabb szemlélet

Dobó István igazgató a lezáruló és a kezdődő évről

Az év vége hagyományosan a mérlegkészítés, a számvetés ideje. Dobó Istvánt, Parkerdőgazdaságunk igazgatóját arra kértük, foglalja össze: hogyan alakult a lezáruló 1993. esztendő cégünk számára, s mire számíthatunk a következő időszakban?

– Az idei év egyik legfontosabb feladata erdőgazdaságunk részvénytársasággá való átalakulásának előkészítése volt – mondotta Dobó István. – Amint emlékezetes, még február végén, határidőre elkészítettük és benyújtottuk az átalakulási tervet s a hozzá kapcsolódó dokumentumokat. Ezt követően számos egyeztető tárgyalásra került sor az Állami Vagyonkezelő Részvénytársasággal, de a döntés – rajtunk kívül álló okok miatt – elhúzódott. Október végén, novemberben gyorsult fel újra a folyamat; módosítottuk a korábbi vagyonértékelést, mert az ÁVRT egy tárgykörben, lakóingatlanjaink értékét tekintve korrigálásra kérte cégünket. Ma ott tartunk, hogy bejelenthetem: 1994. január 1-jétől részvénytársasági formában folytatjuk tevékenységünket. Az rt törvény által előírt szervei az idei év utolsó napjaiban vagy január folyamán megalakulnak.

– Az idén – elsősorban a központban – jelentős belső szervezeti változásokra is sor került. Közel egy év elteltével hogyan értékeli: ezek mennyire bizonyultak célszerűnek?

– Megítélésem szerint egyértelműen beigazolódtott, hogy a központi szervezet egyszerűsítése helyes volt. Az osztálycsoport tagolódás felesleges döntési szintjeinek kiiktatása semmiféle fennakadást nem okozott, ellenkezőleg: az egyes ágazatok vezetése és a felső vállalatvezetés között sokkal rugalmasabb, dinamikusabb munkakapcsolat alakult ki. Felgyorsult az információáramlás, s remélhetően az erdőzetek is érzékelték, hogy a központ gyorsabban, „naprakészebben” intézi az ide tartozó ügyeket. A központi apparátus létszáma az év folyamán beállt a szükséges és elégséges szintre, további jelentős csökkentés nem várható.

– Gazdasági-pénzügyi mérlegünk mit fog mutatni?

– A sok nehézség ellenére valószínűleg teljesülnek a fő előirányzatok. Ahogy terveztük, várhatóan nullszaldóval vagy néhány milliós pozitív eredménnyel zárjuk az évet. Ezt főleg annak köszönhetjük, hogy több jelentős veszteségforrást sikerült kiküszöbölnünk vagy minimalizálnunk. Például az incsői faüzemet, mint önálló egységet megszüntettük, s maradék tevékenységét szervesen beillesztettük a lepencei Fafeldolgozó Erdészet kereteibe. A súlyos piaci gondokkal küszködő Műszaki Erdészetnél szintén csökkent a veszteség. Bár az úgynevezett „rendkívüli eredmény” (a privatizációs bevétel) kevesebb a vártnál, az üzemi eredménytervek teljesülésével, illetve általában a céget átható takarékosabb gazdálkodással sikerült megőrizni az egyensúlyt.

*Kellemes Karácsonyi
Ünnepeket,
Eredményekben Gazdag-
Boldog Új Esztendőt
Kívánunk
a Parkerdőgazdaság
Minden
Munkatársának!*

Sem pozitív, sem negatív példaként nem akarom kiemelni egyik egységet sem. Azt tartom a legfontosabbnak, hogy gyakorlatilag minden erdészetenél érezhető a vállalkozási szemlélet erősödése, a korábinál dinamikusabb, kezdeményezőbb piaci magatartás. Ha egy várt bevétel kiesik, az erdészetek nem ülnek ölbe tett kézzel, nem külső segítségre várnak, hanem igyekeznek minél előbb újabb lehetőségeket felkutatni. Ebbe az irányba kell haladnunk.

– *Szakmailag milyen fő tendenciák érvényesültek?*

– Kiemelt feladatunk, a közjóléti erdőgazdálkodás terén erősen beszűkítette cselekvési terepünket a források további csökkenése. A szükséges és igényelt 100 millió forintos kerettel szemben az állami költségvetés csak 42 millió forintot biztosított, amely reálértékét tekintve minden eddigénél kevesebb. A szűkös források ellenére idén még sikerült szinten tartani parkerdészeti tevékenységünket, ha különösebb fejlesztésre nem is futotta. Ugyanakkor látnunk kell: ha jövőre nem nő számottevően a keret, a közjóléti erdőgazdálkodás színvonala – finanszírozhatóság hiányában – vészesen csökkeni fog. Csak egy nagyobb pénzügyi injekcióval lehet megállítani közjóléti létesítményeink állagromlását, elvégezni az egyre költségesebb munkákat. Reméljük, hogy az általunk létrehozott „Erdők a közjóért” Alapítvány az eddigénél több támogatóra talál.

Az idén elkezdődött egy igen fontos környezetvédelmi beruházás, a pusztázamori kommunális hulladékártóroló kivitelezésének előkészítése. Ez jövőre is sok feladatot fog adni. Mintegy 100 hektáros területen, több tízmillió köbméter szemét, hulladék elhelyezésére alkalmas, zárt, környezetkímélő óriásdepó létrehozásáról van szó. Jelenleg a tervezési munkák, a hidrogeológiai és más alkalmassági felmérések zajlanak. Amellett, hogy ez cégünk számára perspektivikus üzleti vállalkozás, jól szolgálhatjuk a főváros egyik legégetőbb környezeti problémájának megoldását.

Egy másik ágazatra, az erdőművelésre áttérve: pozitív tendencia, hogy – a mesterséges erdősítések túl szerény eredménye ellenére – végülis csökkent a felújítási hátralék, valamint a minőségi és mennyiségi vadkár is. Az ápolások, tisztítások során viszont még mindig nem sikerült megfelelő ütemességet kialakítanunk. Sokkal kiegyenlítettebben, elosztottabban kell ezeket a munkákat megszerveznünk, elkerülendő a ma még gyakori torlódásokat.

Talán legsúlyosabb szakmai gondunk az egyre veszélyesebb méreteket öltő erdőpusztulás. Folyamatosan tárgyalunk a felügyelőséggel, a természetvédelmi és más hatóságokkal, közösen keresve megoldást. Megfelelő fedezetet kell kialakítani a pusztuló állományok letermeléséhez. Ha ehhez nem kapunk kellő segítséget, hatósági támogatást, felelős szakmai megértést, a probléma még súlyosabbá válhat.

Némileg enyhítette a gondokat, hogy a fővárosi önkormányzat – több évre elosztva – 100 millió forint támogatást

szavazott meg számunkra, kifejezetten a fővárosi és főváros-környéki erdőpusztulás folyamatának megakadályozására, amelyből az idén mintegy 20 millió forintot vehettünk igénybe. E fórumon is szeretném megköszönni a fővárosi közgyűlésnek a megértő támogatást.

A vadállomány apasztása tovább folytatódott. Most értünk el arra a kritikus pontra, amikor már célszerűbb más eszközöket előtérbe helyezni. Elsősorban vadaskertek kialakítására törekszünk; sajnos ez a program a vártnál lassabban halad.

– *1993 szomorú eseményei voltak a nagy augusztusi erdőtűzek. Milyen kilátásaink vannak a károk enyhítésére?*

– Levélben fordultunk a miniszterelnökséghez és az érintett minisztériumokhoz, kérve, hogy a nagy mértékű tűzkárt nyilvánítsák természeti, környezeti katasztrófának. Ezzel pótlólagos központi finanszírozási forrás nyílhat meg a helyreállítási munkálatok elvégzésére. Mintegy 390 millió forintba becsüljük az elégett faanyag letermelésének, illetve a terület újraerdősítésének költségeit. Ebből 90 millió forintot – több év távlatában – megpróbálunk magunk előteremteni, de a további 300 millió forint biztosításához költségvetési forrás szükséges. Reméljük, sor kerül az újraerdősítésre. A korábbi fenyves helyett szárazságtűrő, lombhullató fajokból álló elegyes erdő telepítését tervezzük.

– *Országszerte nagy visszhangot, olykor heves szakmai vitákat vált ki az erdőkárpótlás. Nálunk mi történt e téren?*

– Két ütemben, összesen 3340 hektár került kijelölésre kárpótlás céljára. Viszonylag kevés ilyen ügygel kell foglalkoznunk, de ezek annál bonyolultabbak, olykor éles viták is előfordulnak. Mi mindenképpen szeretnénk megőrizni a pili-si-budai erdőtömbök egységét, különös tekintettel ezek közjóléti szerepére. Kisebb szórványerdők, illetve a nagyobb tömbökön kívül eső területek felajánlásával, kijelölésével próbáljuk kölcsönösen elfogadhatóan megoldani ezeket a kényes ügyeket.

– *A jövő év kiemelkedő eseménye lesz, hogy az Országos Erdészeti Egyesület Parkerdőgazdaságunk területén tartja következő vándorgyűlését...*

– Örömmel fogadtuk az OEE felkérését, hogy közel húsz esztendő múltán ismét mi adjunk otthont e rangos szakmai rendezvénynek. Remélem, sikerül felhasználnunk az alkalmat arra, hogy a szakmai társadalommal megismertessük újabb eredményeinket, eszmecserét folytassunk gondjaink megoldásáról, s támogatást szerezzünk céljaink, törekvéseink megvalósításához.

E gondolatok jegyében szeretném megköszönni minden munkatársunknak az idén végzett eredményes, magas színvonalú munkát, s kívánok kellemes karácsonyi ünnepeket, boldog új esztendőt kollektívánk minden tagjának.

sé-

A vártnál szerényebb a mesterséges erdősítések eredményessége

Mire tanít az aszály?

Az ideai műszaki átvételek elgondolkodtató tapasztalata: hosszú évek óta a leggyöngébben alakult a mesterséges erdősítések eredményessége. Ennek okairól, tanulságairól Szommer József erdőművelési ágazatvezetőt kérdeztük.

– Parkerdőgazdaságunknál – a talaj- és klimatikus viszonyok, illetve más objektív kritériumok alapján – átlagosan csak 75%-osra tervezzük a mesterséges erdősítések eredményességét. Sajnos, ez az arány már a korábbi években is csak 50% körül alakult, az idén pedig (500 hektáros telepítés mellett) 40%-os szintre süllyedt – mondotta előljáróban Szommer József.

– *Mi magyarázza ezt?*

– Elsősorban az aszályos időjárás. A szárazság nyilván a frissen ültetett csemétét veszélyezteti a legjobban, hiszen gyökérszete még nem hatolt elég mélyre, könnyen kiszáradhat. Ugyanakkor nem foghatunk mindent erre a természeti csapásra. Abban a lesújtó tényben, hogy kiültetett csemétéink többsége elpusztul, saját hibáink, mulasztásaink is benne rejlenek. A műszaki átvételek során, amikor már csak az eredményt regisztráljuk, nagyon nehéz megállapítani, mikor, hol rontottuk el a dolgot. De általában elmondható: az aszály kihívásával a sokkal nagyobb gondosságot kellene szembeállítani, megkövetelni minden érintettől. Az aszály sokkal szigorúbb szemléletre tanít minket, de sok helyütt még nem vonták le ezt a tanulságot. A korábbinál sokkal alaposabban kellene megvizsgálni, hogy megfelelő minőségű-e a csemete – főleg: rendelkezik-e azzal a minimális gyökérhosszúsággal, amely alatt gyakorlatilag nincs megmaradási esélye –, hogy nem sérült-e meg a szállítás során, hogy (a szárazságot is figyelembe véve) elég mélyre ültették-e, hogy indokolt és szakszerű volt-e a visszavágása – és így tovább. Ha mindezekre jobban figyelünk, az eredményesség számottevően javulna. Ez pedig nemcsak szakmailag, de gazdaságossági szempontból is igen fontos lenne. Gondoljunk bele: 1 hektár mesterséges erdőtelepítés első évi költsége – átlagosan 12 ezer darab csemetével számolva – eléri a 100 ezer forintot. S az idén közel 300 hektár erdősítésünk maradt eredménytelen!

– *A természetes felújítás mennyiben ad alternatívát?*

– Gazdaságunk jellegénél fogva, s a mesterséges telepítés bizonytalanságai miatt is, a vállalatvezetés és az ágazat szakemberei mindig hangsúlyozták, hogy ahol lehet, a természetes felújítást kell szorgalmazni. A mi fő fafajainknál – a tölgyeknél, a bükknél – sajnos csak 7-10 évenként van igazán jó makktermés, vagyis olyan mértékű, hogy mai szerényebb vadállományunk akkor sem tudna elbánni vele, ha nem védekeznénk különösebben. E periódusok azonban túl hosszúak,

ezért nagyon fontos, hogy a szórvány makkterméseket is megfogjuk, tehát védjük a vadtól, illetve az erdő alját megfelelően előkészítsük a vetés fogadására. Úgy érzem, erre a legtöbb erdészetnél most már eléggé odafigyelnek. S nemcsak e téren, de általában az erdőművelésben egyre jobban megmutatkozik a kerítésépítések jótékony hatása; az idén a vadkár már jelentősen csökkent.

– *Az ápolásokat felmérve mit tapasztaltak?*

– Sajnos, elég sok az elmaradás. Ez kétélű fegyver, mert igaz ugyan, hogy csökkennek a költségek, de a későbbiekben súlyos gondokat okozhat, ha nem végezzük el idejében ezeket a munkálatokat. Általános elvként leszögezhető: nem az ápolások elhagyásával kell takarékoskodni.

– *A műszaki átvételek fórumi vitája során sok szó esett a művezetők felelőségéről...*

– Valóban, mind a felújítások során, mind a többi erdőművelési munkafázist tekintve nagyon sok múlik a művezetőkön. Ha ők megfelelő szakmai tisztességgel, körültekintéssel járnak el, s persze, ha megfelelő lehetőségekkel is rendelkeznek, akkor nem merülnek fel nagyobb problémák. A művezetői felelőséget szerintem is keményebben számon kellene kérni, ugyanakkor ez csak akkor igazán hatékony, ha ezeknek a kollégáknak az érdekeltsége is tisztább, közvetlenebbül megmutatkozik.

-bor

Pilismarót: előrehozott fakitermelés

November közepén régen látott sok hó esett le vidékünkön, amely – a várakozások ellenére – megmaradt. A 30 cm-t meghaladó remek hótakaró a „békebeli” véghasználati fáki-termelés lehetőségét teremtette meg.

Kihasználva a vállalkozók adta rugalmas kapacitásbővítés lehetőségét, az év utolsó időszakára tervezett bükkös termelések mellett az 1994-re előirányzott erdőrészesletek letermelését is előrehoztuk. A havazást követő harmadik hét végére, a jövő erdejét megkímélve, közel 1600 m³ faanyag került ki a bontásból és a véghasználatból.

A felügyeletet ellátó hatóságok kérésünkre rugalmasan kezelték a '94 évi véghasználatok előrehozását. A jó időben letermelt bükkanyag értékesítési esélyei biztatóak. Minden együtt van ahhoz, hogy – az időjárás segítségével – sikeres évszázó munkának örülhessünk.

M. A.

Átmeneti helyzetben

Merre tovább, Műszak?

A Műszaki Erdészet évek óta „átmeneti helyzetben” van. A kérdés az, hogy ez meddig tart, tarthat még, illetve végül is mibe „megy át”, hová futnak ki a jelenleg ható folyamatok. Amint emlékeztet, a Műszaki Erdészet Esztergomba telepítése jórészt külső kényszerre történt – a „Dunasaurus” kisajátította visegrádi telephelyét –, másrészt, a gondot előnyre fordítandó, az akkori vállalatvezetés megtette a kisajátítási kártalanítás összegét egy igazán korszerű javítóbázis létrehozása érdekében. Igaz, már a nyolcvanas évek végén is látszott, hogy a belső karbantartási-javítási feladatok jelentősen csökkennek, de még nem hangzott túl pesszimista becslésnek, hogy a belső megrendelések leköthetik a kapacitás háromnegyedét, s az erdészet szükséges bevételének csak az egynegyedét próbálja a külső piacon megszerezni. Ezzel szemben 1991-ben alig kezdett üzemelni az új bázis, illetve egyes részeit még át sem adták, amikor már kiderült: a belső megrendelések a kapacitás felét sem igénylik. Azóta ez a piaci megoszlás még sokkal kedvezőtlenebbül alakult az erdészet számára, azóta tart az „átmeneti helyzet”, s eddig csak nagyon bizonytalan megoldások körvonalazódtak. Az egység életképességéről, fennmaradási esélyeiről, a kiút lehetőségeiről **Répászky Géza** erdészetvezetővel beszélgettünk.

– Jó ideig úgy látszott, hogy a Műszaki Erdészet önálló kft-vé alakul, s ezt az itt dolgozók többsége támogatta is – tekintett vissza az elmúlt másfél-két év eseményeire az erdészetvezető. – Azonban hol a jogi aggályok erősödtek fel, hol a gazdaságossági számítások mutattak kevésbé biztató képet, így ez a megoldás (talán nem véglegesen) lekerült a napirendről. A továbbiakban fölcillant a remény egy vegyesvállalat létrehozására. Az osztrák érdekeltségű Rumpold Esztergom Kft egy éven át, idén júliusig bérelt tőlünk irodahelyiségeket, parkolóterületet. Jó viszony alakult ki, megalapozódott egy szorosabb együttműködés esélye. Sajnos, a tárgyalások végül eredménytelenül zárultak; külföldi partnerünk az általunk beviendő vagy átadandó eszközök, épületek ellenértékeként jóval kevesebbet ajánlott fel, mint amire számítottunk. Aztán fölmerült az is, hogy a legjobb lenne az egész kapacitást értékesíteni. Meg is hirdette a vállalat, de nem akadt komoly érdeklődő.

– *Érthető, ha a cég meg akar szabadulni a javítóbázistól, hiszen komoly veszteségforrás...*

– Kétségtelen, hogy teljesen más gazdasági körülmények között született döntés ilyen méretű és színvonalú egység létrehozásáról. A PP a nyolcvanas évek végén még mintegy 200 járművet és 100-nál több erdőgépet üzemeltetett. Ma – részben egyes tevékenységek beszűkülése folytán, részben

racionalisabbnak látszó megoldások elterjedése, így a géppark egy részének értékesítése, vállalkozásba adása miatt – a saját kézben lévő technika a töredékére csökkent. Ennek ellenére vitatom, hogy ésszerű lenne a mai gyakorlat, amikor a társerdészetek a megmaradt gépparkjuk javítására is alig-alig adnak nekünk megrendelést. Jellemző, hogy az egyébként drasztikusan lecsökkentett kapacitásunknak csak 10%-át köti le belső megrendelés. Ez olyan mértékű piacvesztés, amit nagyon nehéz elviselni. Azt kell mondanom, a társerdészetek nem érzik át a helyzetünket. Több gépet javíttatnak máshol, mint nálunk.

– *Ön szerint mi ennek az oka? Drágábbak vagy egyébként gyöngébbek, mint a többi szerviz?*

– Nem hiszem, hogy drágábbak lennénk, s minőségben, határidőben is álljuk a versenyt bárkivel. Az egyik ok bizonyára az, hogy Esztergom a legtöbb erdészetünk számára túl messze van. Valóban: aligha lehet elvárni, hogy Ráckeveéről vagy Bajnáról egy kisebb javítás miatt ide jöjjenek, s meglehet, ez költségesebb is, mintha helyben csináltatják meg. Azt viszont már a cégen belüli szolidaritás jegyében, illetve az „egy hajóban evezünk” végiggondolt gazdasági szempontjai alapján is meg lehetne – s szerintem: meg kellene – követelni, hogy a társerdészetek nagyjavításra, vizsgálóalkészítésre, II-es szemlére hozzánk hozzák a gépeiket. Erre többször is ajánlatot tettünk, de kevés sikerrel.

– *Úgy érti, a vállalatvezetés parancsoljon rá az erdészetekre, hogy ezeknél a visszatérő, nagyobb munkáknál kizárólag az Önök szolgáltatásait vegyék igénybe?*

– Nem egészen, bár egy jószándékú befolyásolás nem lenne ellenünk. Mi, itt, a Műszaki Erdészetnél egyszerűen azt szeretnénk, ha minél több olyan munkát kapnánk, amelynek elvégzésére annak idején egységünket létrehozták. Én megértem a kollégákat. Elviszik a kocsit egy kisebb javításra valamelyik környékbeli szervizbe; igazuk van, miért bümliz-zanak el Esztergomig. Aztán legközelebb, ha alaposabb karbantartásra van szükség, sajnos szintén az „idegen” szervizt veszik igénybe, egyrészt azért, mert ez egyszerűbb, másrészt azért, mert az adott szervizben ferde szemmel néznének rájuk, ha nem így tennének. S meglehet, egy újabb kisebb javításnál már nem lennének elég gyorsak és készségesek... Egy gyakorlott szerelő azonnal felismeri, hogy valaki más is babrált a masinával... Szóval, én megértem a kollégákat, de ők is megérthetnék, hogy a mi veszteségünk végül is az egész cégre kihat, rájuk is. Csak megismételni tudom: kérjük, amikor csak lehetséges, a mi szolgáltatásainkat vegyék igénybe, a saját hosszabb távú érdekeik miatt is.

– *Ilyen beszűkült belső rendelésállomány mellett mit ígér a külső piac?*

– Sajnos, jelenleg nagyon gyöngye a kereslet. A környéken gyakorlatilag nem zajlik olyan beruházás, építkezés, amelynek kivitelező gépparkjához komolyabb javítóbázisra lenne szükség. A haszongépjármű- és erőgép-javítás terén csak két versenytársunk van az egész régióban; ugyanabban a cipőben járnak, mint mi. A személygépkocsi-szervizelés sosem volt igazán profilunk, de nem is érdemes erőltetni. A környék tele van munkanélküliekkel, akik olcsón fusznak; az autóhoz, akár a focihoz, ugye mindenki ért valamennyire...

Nehéz helyzetünk ellenére mindent megteszünk azért, hogy minimalizáljuk a veszteséget. Jelentősen csökkentettük a kapacitást. Ma már csak 47 fő a Műszaki Erdészet állománya. Ez alá nem nagyon lehet menni, mert akkor a meglévő, visszatérő megrendeléseket se tudnánk teljesíteni. Egy bizonyos szakmai összetétel fenntartására – az autószerelőtől a villanszerelőig – szükség van, hogy egyáltalán elvégezhessük a munkát. Mindemellert az üzemméret viszonylag olyan nagy, hogy a rezsijét csak 60-70 foglalkoztatásával lehetne kitermelni, ha lenne erre a piaci igény.

Megpróbáljuk átvészelni a pangó időszakot. Az egész megyében csak mi szereztük meg az erő- és haszongépek vizsgáztatási jogát; ez hoz valamit a konyhába. A környéken csak mi végzünk környezetvédelmi gépjármű-beszabályozást; ez is hoz megrendelőket. Egy diszkontáruháznak bérbe adtuk az ingatlan egy részét. Elég jól működik a két éve létrehozott Stihl márkaboltunk és szervizünk; ez a részleg önmagában gazdaságos.

– *Mit hozhat a jövő?*

– A cég vezetése többször kinyilvánította, hogy a Műszaki Erdészet fennmaradását valamilyen formában biztosítani kívánja. Az egyik oldalról szorító a veszteség, a másik oldalról senki sem akarja elkótyavetyélni ezt a legalább 100 milliót érő bázist. Ha egyszerűen bezárnák a telepet, csak az állagmegóvás és az őrzés szintén milliókat emésztene fel évente, nem szólva a relatív veszteségekről, például arról, hogy az esetleges újbóli üzemeltetéshez nagyon nehéz lenne még egyszer ilyen színvonalú csapatot összehozni. Számos munkatársunk, aki kiválóan ért az erdészeti gépekhez, egy ilyen csalódás után aligha térne vissza a PP-hez. Arra sem látok különösebb esélyt, hogy az egész telepet, ha részenként is, bérbe adják.

Mindebből következik, hogy a fennmaradás, fenntartás valamilyen formáját érdemes szorgalmazni. A legújabb elképzelés az, hogy a lepencei Fafeldolgozó Erdészettől egyes tevékenységeket célszerű lenne ide telepíteni. Korszerű, jól kihasználható épületegyüttessel, infrastruktúrával rendelkezünk, s ha Lepencével megosztozhatnánk a rezsit egy részén, a Műszaki Erdészet gazdálkodása is más képet mutatna.

Természetesen nem csak kívülről várunk segítséget. Mi is

A társerdészetek gyakran másutt javíttatják a gépeiket.

újabb és újabb lehetőségeket keresünk, hogy perspektivikus piacra, s egyúttal, még jobb esetben, tökéletes társra tegyünk szert. Például olyan partnert keresünk, aki a profilunkba illően dealerként, tehát egy-egy márka- vagy márkacsoport értékesítő és szervizbázisaként használná ki lehetőségeinket. Meggyőződésem, hogy Esztergom nem marad sokáig az ország olyan eldugott csücske, mint amilyennek most látszik. Országhatárokon túlívelő régió fontos települése lehet, ahová már érdemes például egy ilyen dealer-központot telepíteni.

sé-

A Pilisi Csoport hírei

Az Országos Erdészeti Egyesület Pilisi Csoportjának vezetősége december 17-én értékeli idei tevékenységét, s előkészíti a jövő évi teendőket. A tervek szerint '94-ben is sor kerül a hagyományos rendezvényekre (családi est; erdészek-vadászok-művezetők napja; jelölőverseny; műszaki nyugdíjasok találkozója). Szakmai napot terveznek a természetvédelem, erdőgazdálkodás, turizmus témakörében. Várkonyi Ágneszt az ökológiai kultúráról szóló előadás megtartására kérték fel. A külföldi tanulmányutakat ezúttal Erdélybe, Csehországba, Dél-Tirolba tervezik. A Pilisi Csoport természetesen széles körű szakmai programokkal és szervezési segítséggel készül a '94. év kiemelkedő pilisi eseményére, az Országos Erdészeti Egyesület itt tartandó vándorgyűlésére. A vezetőségi ülésen várhatóan újabb javaslatok is elhangzanak, amelyeket a jelzett programmal együtt a tagság elé terjesztenek.

Pilisszentkereszti Erdészet

Felújítási gondok, nyereséges megbízások

– 6350 hektáros területünknek mindössze 11%-a jó termőhelyű, a többi közepes vagy gyöngébb – kezd az erdészet bemutatását *Gósi István* erdészetvezető. – Ennek ellenére, 34%-os aránnyal dominál erdeinkben a tölgy, 15% a cser és 10% a bükk részesedése. Ez utóbbi ugyan elég kevés, de talán nem túlzás azt mondani, hogy ebből a fafajból nálunk van a Pilis legszebb, legértékesebb állománya. Nagyrészt 40-60 évesek erdeink, nem kevés az ennél idősebb sem, viszont az 1-10 éves állomány aránya feltűnően alacsony. Ez egyben mutatja, hogy sok gondunk van a felújítással. A kedvezőtlen termőhelyi adottságok, a gyakran igen szakadozott, meredek hegyoldalakkal tagolt terep nagyon költségessé teszi az erdő-felújítást.

– Nálunk a természetes újulat már tíz éve nem tud igazán megjelenni – veszi át a szót *Plestyák Károly* műszaki vezető. – Kevés a makk, az idén is csak három és fél mázsát tudunk összegyűjteni. Pedig nagyon óvjuk a makktermést és az újulatot. Piliscsabán 10 ha-os, a Pilisszentkereszt-Vörösdagonya-Öregvágás térségben 20 ha-os tölgyes-cseres területet kerítettünk be, s máshonnan hozott makkal is végeztünk felújítást. Reméljük, az utóbbi évek felújításai már eredményesebbek lesznek, mint a korábbiak. A gondok ellenére nincs jelentős elmaradásunk. A saját gépparkunk mellett számíthatunk a bajnaiak makkvető és a budakeszi erdészet talajszagató gépére is.

A mesterséges felújítást jól szolgálja postaréti csemetekertünk. A csemeték egy részét mi használjuk fel, de sokat el is adunk. Az ország több részéből, Sopronból, Egerből, Mohácsról vannak törzsvásárlóink. Csemetetermesztést, illetve iskolázást fele-fele alapon erdészeti dolgozóknak is kiadtunk. Még nem tudjuk, beválik-e, az aszály az ő állományaikat is sújtotta. A postaréti kertbe is lajttal hordtuk a vizet, akkora szárazság volt az idén.

A természetes felújítást tekintve: jövőre már jobb makktermésre számítok. Egy 19-20 hektáros vörösdagonyai részt nagyon jó lenne természetes úton felújítani. Amúgy nem vagyok nagy híve a kerítésnek. Drága is, csúnya is. Inkább magaslesről óvjuk a vad szájától a makkot, csemetét – szerintem ez a célravezetőbb. De, félreértés ne essék, ezt nem azért mondom, mintha a korlátlan vadirtást szorgalmaznám. Az erdő nem erdő, ha nincs benne a vadeltartó képességének megfelelő számú vad. Apám, aki szintén ezen a tájon erdészkedett, mindig azt mondta: itt-ott legyen száz-kétszáz vadgyümlöcsfa is, a vadnak is jár egy kis változatosság. Én is ezt tartom.

– *Ha már a vadászatnál tartunk: ez az ágazat mennyire jövedelmez?*

– Erdészetünk vadászterületének mintegy felét a MALÉV vadásztársasága bérlti – válaszolja *Gósi István*. – Az üzemi

terület egy részére az idén újszerű vadászatási szerződést kötöttünk. Lényegében arról van szó, hogy egy pontosan meghatározott, elkülöníthető térségben a vadászati lehetőséget átalánydíjért értékesítettük. Előzetesen felmértük, hogy e területen szakmailag milyen fajú, mennyiségű és minőségű vad kilövése indokolt, s a vadászati árjegyzék alapján ennek jegyében alakítottuk ki az átalánydíjat. Ennek több előnye van. Egyrészt partnerünk évente előre fizet, akár kihasználja a vadászati lehetőséget, akár nem. Másrészt megtakarítjuk a vadásztató irodáknak járó jutalékot. Harmadrészt, s talán ez a legfontosabb, a partnerünknek is érdeke, hogy – a mi szempontjainkat is figyelembe véve, felügyeletünk alatt – szakszerű vadgazdálkodást folytasson, hiszen hosszabb távon (és a szerződés hét évre szól) csak így tudja jól kihasználni a vadászterületben rejlő lehetőségeket. Ebbe beletartozik az is, hogy például etetőket vagy akár magaslesek építsen, jobb minőségű takarmányt hozzon, ha ezt mi is indokoltnak látjuk. Eddig úgy tapasztaltuk, hogy szerencsére olyan partnerre találtunk, aki szívvel-lélekkel, valóban „vadgazdálkodni” akar. A mi törekvésünk az, hogy kisebb, de értékesebb vadállomány alakuljon ki területeinken. Ebbe ez az újszerű megoldás is jól beleilleszkehet. Mindent összevetve az idén két millió forint nyereséggel zár a vadgazdálkodási ágazatunk.

– *Visszatérve az általánosabb kérdésekre: mennyire megfelelő a szakembergárdájuk?*

– Jó. Nagyon jó – válaszolja egymás szavát keresztezve az erdészetvezető és a műszaki vezető. Aztán *Gósi István* válaszol: – Hat kerületvezetőnk van, húsz évnél régebben dolgozik itt mindegyikük, átlagosan 1050 ha jut kerületvezetőre. Ezt egy kicsit soknak tartom. A mi szakmai vezetésünk mellett, az erdőművelés és a fahasználat egy részét egyébként ma már alvállalkozókkal oldjuk meg.

– *A szűkebb értelemben vett parkerdei tevékenység hogyan alakult?*

– Erdőterületünk 40%-ának elsődleges rendeltetése védelmi vagy üdülési jellegű – mondja *Plestyák Károly*. – Ebben szerepelnek hagyományos kirándulóhelyek, mint például a nagyon sok turista által látogatott dobogókői sétány, a Mártonrét, a pilisszentkereszti kilátó vagy a Pilisszentkereszt-Máriapad közötti rész. Hasonlóképpen közismert turisztikai célpont a szentkereszti szurdok, a Dera-patakon átvezető hét híddal. Sajnos a hidakat gyakran megrongálják, például az egyik híd ledöntése valamilyen okból a vandálok „népszokásává” vált, már nem is tudom, hányadszor állítjuk helyre. Nem kell mondanom, mibe kerül ez... Előfordul az is, hogy a kihelyezett parkerdei berendezéseket egyszerűen felgyújtják.

De nem csak vandálok vannak, hanem (jóval többen) segítőársak is. Nagyon jó kapcsolatunk van a Budapesti Termé-

Újszerű szerződésekkel oldják meg a vadásztatást.

szetbarát Szövetséggel, önkéntes járőreik havonta beszámolnak arról, mit tapasztaltak, és segítenek is, ha kell. Az augusztusi, nagy tűz is bizonyította, hogy ha baj van, számíthatunk a jóérezsű emberek segítségére. Megható volt, ahogyan az önkormányzatok, iskolák, sőt gyakran magánemberek kérés nélkül is jöttek védeni az erdőt.

– *A megbízásos munkák hogyan jövedelmeztek az idén?*

– Bevételeinknek az a része, amely számottevő nyereséget hoz, főleg ezekből a munkákból származik. E körben elsősorban gázvezeték-építéshez (technológiai szerelés előkészítéséhez) kapcsolódó földmunkákkal és fakitermeléssel foglalkozunk. Az utóbbi időben például ilyen munkálatokat végeztünk a Balatonfüred-Veszprém, a Kalocsa-Kiskunfélegyháza, a Pilisvörösvár-Piliscsaba vonalon és a nagymarosi helyreállításban is részt veszünk.

– *A pilisi, erdei ember hogyan viseli ezt a vándoréletet? Egyszer Kalocsa, másszor Veszprém...*

– Mi jobbra „csak” a szakmai irányítást, a csapat képzett, gyakorlott magját adjuk. A többieket, ha lehet, helyben szerződöttjük. Ez a mag viszont tette kész, megbízható emberekből áll. Ha kell, holnap Nyíregyházára indítunk egy csapatot, és senki sem fog panaszkodni. S persze nekem is meg kellett szoknom a sok szaladgálást. Holnap például Nagymarosra megyünk, a gát lebontásában való részvételünkről tárgyalunk, holnapután pedig Siófokon, régi, fontos partnerünknel, a Kőolajvezeték-építő Vállalatnál egyeztetjük a jövő évi lehetőségeket.

– *Mindent összevetve, hogyan értékeli a lezáruló évet?*

– Szakmailag, úgy érzem, megfeleltünk annak, amit a Parkerdőgazdaság elvárt tőlünk. Pénzügyileg eredetileg veszteségesre terveztük az évet, de végül pozitív eredménnyel zárunk.

sé-

Natourplan Iroda

Talpon maradva

Mi van veletek? Megvagytok még? – az országban járva gyakran teszik fel ezeket a kérdéseket a NATOURPLAN Zöld-övezet Tervező Iroda munkatársainak. Válaszunk 1993. végén: köszönjük, megvagyunk, és a sok kedvezőtlen hatás ellenére bizakodunk.

Idői munkaterületünk szó szerint Soprontól Záhonyig terjedt. Az év során elkészített harminc terv között a Balaton-felvidék regionális fásítási programjától az ópusztaszeri fásításon át a mezőkövesdi temető parkosításáig a legkülönbözőbb tervezési munkák előfordultak. Sajnos, az idén sem sikerült megszűzni „évvégi hajrá” nélkül, mert a tervezési megbízások az év elején „szokás szerint” csúsztak.

Az iroda éves tervét, ha nehézségek árán is, teljesíteni fogjuk. Nehéz annyi tervezési megbízást, s olyan áron szerezni, hogy a költségek folyamatos emelkedését követni tudjuk. Az általános gazdasági visszaesés, a földtulajdon változása miatti bizonytalanságok, az önkormányzatok „szegénysége” a piac beszűkülését idézte elő. Ez a hullámvölgy már évek óta tart, s az iroda dolgozóinak munkáját dicséri, hogy sikerült talpon maradni, s elérni, hogy eddig minden évben pozitív eredménnyel zárjunk.

1993-ban több terv készült a Parkerdőgazdaság megbízásából, illetve működési területén. A budapesti Normafa-térség közjóléti fejlesztési terve, a Julianna-majori cserkésztelep fásítási terve, a nagy jelentőségűnek tekintett budai Nemzeti Arborétum fejlesztési programja, a budakeszi „fotó-szafaripark” terve, a visegrádi MNB üdülő parkfelújítási terve (amelynek kivitelezési munkáit várhatóan a Visegrádi Erdészet fogja elvégezni) egyaránt a mi füredi irodánkból került ki. Szeretnénk sokkal több olyan tervezési munkában részt venni, ahol a Parkerdőgazdaság a kivitelező. Eddig erre kevés alkalmunk volt.

Mi az alapja a cikk elején említett bizakodásnak? Mindenek előtt az, hogy míg a korábbi években az év első hónapjaiban még csak mutatóban volt egy-két megbízatásunk, az 1994. évre már több millió forint értékű szerződés áll közvetlenül megkötés előtt.

Magas szinten elhangzott az az igény, hogy az országos erdőtelepítési programot újra életre kell kelteni, és ez várhatóan növekvő feladatokat fog jelenteni számunkra is.

A várható fellendülésre való felkészülés, a külföldi tőke fogadásának alapja a szükséges tervek birtoklása. Az idegenforgalom, illetve a környezet- és természetvédelem részéről várunk olyan megbízásokat, amelyek beletartoznak profilunkba, s megfelelő jövedelmet is hoznak.

Tudjuk, hogy a közjóléti tevékenységgel kapcsolatos munkák – így a miénk is – a mai gazdasági helyzetben nem alkalmasak nagy nyereség elérésére. Célunk az, hogy ezt a társadalmilag vitathatatlanul szükséges feladatot úgy teljesítsük, hogy még hosszú távon megmaradjunk a Parkerdőgazdaság jól működő, eredményes egységének.

Halász Tibor

a NATOURPLAN irodavezetője

Tájékozódás a tájfutóknál

A Magyar Tájékozódási Futó Szövetség (MTFSZ) tanfolyamra hívta össze azon tagjait, akik elhivatottságot éreznek a szövetség természetvédelmi ellenőrző bírói (TEB) teendőinek ellátására. A Budapesten tartott tanfolyamra november 27-én az ország minden tájáról szép számmal érkeztek a TEB-jelöltek, mind a rendszeresen versenyző, mind az „öregfiúk” korosztályból. A rendezvényen cégünk több munkatársa is részt vett, tekintve, hogy a futóversenyek jelentős része Parkerdőgazdaságunk területén zajlik.

Elsőként *dr. Madas Katalin* (Budapesti Természetvédelmi Igazgatóság) ismertette a magyarországi természetvédelem történetének főbb állomásait, szereplőit, a jelenlegi szervezethez vezető utat. Előadását diavetítéssel fejezte be, bemutatva a természetjárók által „felfedezett”, óvott-védett természeti értékeket, főként ritka növényeket.

Dr. Sódor István, az MTFSZ jogásza előadásában értelmezte az erdőtörvénynek az erdő üdülési, turisztikai használatára vonatkozó rendelkezéseit. Kiemelte, hogy a tájékozdási futás, mint a turisztika speciális formája, külön engedély nélkül folytatható a törvény hatálya alá tartozó erdőkben.

Baranyi Katalin, cégünk közjóléti ágazatvezetője a környezet- és természetvédelmi alapelvek tükrében összefoglalta a tájékozdási futás immár hagyományosnak tekinthető erdőhasználatát. Kiemelten foglalkozott az erdőgazdálkodó részéről elvárt követelmények és az MTFSZ versenynormatíváinak kapcsolatával, az erdészeti elvárások figyelembe vételének, betartásának jelentőségével.

A szövetség részéről *dr. Tihanyi László* az egészségügyi, *Skerletz Iván* a műszaki irányelveket ismertette, majd *Magyarszéky Béla*, a Természetvédelmi Szolgálat vezetője számolt be szervezetük munkájáról, végül *dr. Krasznai István* foglalta össze a TEB-jelöltek majdani feladatait.

Délután fórumra került sor, amelyen a Parkerdőgazdaság képviselői az erdőgazdálkodó engedély nélküli tájékozdási futóversenyek korábbi említése okán hangoztatták, hogy az erdőtörvény más rendelkezései szerint a gazdálkodó esetenként szakmai, gazdálkodási kényszerből korlátozhatja az erdőben való tartózkodást. A korrekt véleménycsere során kifejeződött az az igény, hogy a majdani erdőtörvény pontosabban fogalmazza meg, részletezze a sport, kedvtelés stb. célú erdőhasználat körülményeit. A résztvevők egyöntetű véleményként alakult ki, hogy a tájfutó versenyek erdőt befolyásoló hatását célszerű szakvizsgálatokkal megállapítani, a konfliktusok elkerülése érdekében.

Apatóczy István

Új vadriasztó szer

Új vadriasztó szer kipróbálását kezdték el a Visegrádi Erdészet munkatársai. A vadcell nevű készítményt a Keszthelyi Agrártudományi Egyetem két kutatója fejlesztette ki, s jelenleg a hatásvizsgálatok zajlanak.

– Olyan megoldást keresünk, amely a villanypásztor mellett, illetve helyette is alkalmazható – mondta *Kertész József*, a Visegrádi Erdészet műszaki vezetője. – A villanypásztor ugyanis egyrészt drága, másrészt sajnos gyakran ellopják a tápegységeket, vezetőkeket, így kétszeresen is kár ér minket: nagy költséggel pótolni kell a megrongált szakaszt, ugyanakkor egy időre a terület is védelem nélkül marad.

A vadcellt valószínűleg senki sem akarja ellopni, ugyanis bűzanyaggal átitatott hungarocell golyócskákról van szó. A szaganyag összetétele még nem publikus. A bűz hatására a vad veszélyben érzi magát, s legfeljebb átrohan a védett területen, de nem tartózkodik ott huzamosan. Elegendő egy szál drótot kifeszíteni a golyócskát tartalmazó zacskók kihelyezéséhez, így lényegesen olcsóbb, mint a többi védekezési mód. Jelenlegi számításaink szerint 5,27,-Ft az egy folyóméterre eső költség.

A legfontosabb kérdés természetesen az, hogy meddig hat a szer. Ha csupán két-három hétig, akkor aligha érdemes foglalkozni vele. De ha másfél-két hónapig hatékonyan távol tartja a vadat, akkor már gazdaságos, jó megoldásnak tekinthető. A vadcellnek elsősorban a téli időszakban kell bizonyítania alkalmasságát, mert a hideg és a nedvesség általában nagy mértékben rontja az efféle szerek hatásfokát. Teljes körű vizsgálati eredményekről csak jövő tavasszal számolhatunk be, akkor érdemes dönteni arról, hogy a vadcellt célszerű-e nagyobb mennyiségben, a többi erdészetnél is alkalmazni.

Hírek

Zádor Oszkár, a Bajnai Erdészet vezetője nyugdíjba vonult. Nyugdíjas kollégáinknak megérdemelt, jó pihenést kívánunk.

Áprily Róbertet kinevezték a Bajnai Erdészet vezetőjének.

Dobay Péter műszaki titkár munkaviszonya megszűnt cégünknel.

Tóth Józsefnek, a korábbi incsői fafeldolgozó üzem vezetőjének munkaviszonya megszűnt cégünknel. (Mint ismeretes, az üzemet a lepencei Fafeldolgozó Erdészethez esatolták.)

Bánóné Rédei Annát megbízták az építési beruházási főelőadói munkakör ellátásával.

Dudásné Hübler Máriát a központból az Erdei Művelődés Házához helyezték át, gazdasági ügyintézői munkakörbe.

Szomorúan tudatjuk, hogy elhunyt *Várszegi Gyula*, a Budapesti Erdészet nyugalmazott kerületvezető erdésze.

Tanulmányút Szlovéniában

A helyi OEE csoport már rendszeressé vált külföldi tanulmányúttjai sorában szeptemberben a szlovéniai tájak, természeti különlegességek megismerése volt a cél.

Szeptember 13-án keltünk át a határon. A szlovén oldalon már várt minket *Franz Cafnik* erdőmérnök kollégánk, aki felülmúlhatatlan figyelmességével, jellegzetes humorával felejthetetlen útimarsallnak bizonyult.

Rövid maribori városnézés után Bledbe utaztunk. A Triglavi Nemzeti Park igazgatási épületében színes, vetített képes előadást hallgattunk meg, felkészülve a jövődó látnivalókra.

Másnap reggel zuhogó esőben indultunk a nemzeti parkba, ahol az erdőgazdálkodás és a természetvédelem összehangolását mutatták be vendéglátóink. A parkban 1200 méterrel a tengerszint felett, csodálatos bérci fenyőktől keretezve tőzegláp terület, amelynek védelmében a két jégkorszakot átvészelt pollenek délszaki növényekre engednek következtetni. Innen tovább utaztunk a Bohinji-tóhoz, útközben a pokljuhai fenyveseket is érintve. Felejthetetlen élményt nyújtott a Wintgar-szoros és a Szávaforrás megtekintése. Szakadékok, völgyek, források, szurdokok teszik igen változatos ezt a tájat. A forrás környékén a fő fafajt a bükk, a kísérelő fafajt a lucfenyő és a juhar képezi.

Szeptember 15-én Bledből a Vrsic-hágón és a Júliai-Alpokon át az Isonzo folyóhoz utaztunk. Az út során csodálatos látványt nyújtott a Triglav különböző nézőpontból fel-feltűnedező csúcsa. Egészen a hegycsúcsig jól követhető az egyes növénytársulási zónák (lomboslegy, fenyőlegy, fenyő, törpefenyő borókával, törpe rododendron), amelyeket az alpesi legelők füves csikjai kereteznek az égbe nyúló sziklák alatt.

Tisztelgő látogatást tettünk az I. világháborús emlékműnél és megtekintettük a kobaridi I. világháborús múzeumot. Mindenkit megdöbbentettek azok a borzalmak, amelyeket a képek és a bemutatott filmek visszaidéztek.

Lipicán volt szállásunk. Kellemes esti pincepartin vettünk részt, s megállapíthattuk, hogy a város nemcsak világhírű menésről, hanem borairól és az itt készített kiváló sonkáról is méltán nevezetes. Másnap reggel megsodálhattuk a lipicai lovakat, majd a Scotianska barlang bejárása következett. A barlangon átszáguldó folyó ritka szép természeti érdekesség. A környező erdők fő fafajái a cser, a molyhos tölgy és a virágos kőris, galagonya és kecskerágó cserjeszinttel.

A következő napon *Bursits* erdőigazgató úr vezetésével Isztria déli csücskén szakmai kiránduláson vettünk részt. A jellegzetes gömbkoronájú pineák között haladva megismerkedhettünk a fél-sziget jellegzetes flórájával: az állományalkotó fafajokat a pinus nigra és a télen is folyamatos növekedésű pinus halepensis képezték, az alsó koronaszintben magyal tölgyvel (*quercus inea*), a cserjeszinten babérral, gránátalmával, rozmaringgal találkozhattunk. Figyelemre méltóak voltak az olajfa ültetvények és a parkokból, kertekből kiemelkedő, oszlopos növekedésű ciprusok (*cupressus sempervirens*). A program utolsó napján tengeri kiránduláson vettünk részt.

Az igen jól sikerült, remek hangulatú tanulmányút a Parkerdőgazdaság támogatásával valósult meg. Köszönet a szervezőknek a gazdag, szakmailag igen hasznos programért.

S. L.

Parkerdőgazdálkodási felügyelő

Örömmel teszek eleget az üzemi lap felkérésének, hogy az olvasókat tájékoztassam a nemrégiben létrehozott parkerdőgazdálkodási felügyelői munkaköréről, amelyet én látok el.

„Az erdő egy állandóan változó ökológiai egység, amelynek fontos feladata, hogy az ember faanyagot és mellékterméket nyerjen, de legalább ilyen fontos funkciója a környezeti értékek megőrzése és a humánökológiai célok szolgálata is” – írja Kántor Sándor egyik cikkében. A pilisi erdőben mi már 1969-ben ilyen erdőgazdálkodási modell kialakítását tűztük ki a célul. Mint ismeretes, Parkerdőgazdaságunk alapvető céljaként és feladatoként az erdő közjóléti és kulturális szerepének, parkerdő jellegének, a tájvédelem előtérbe helyezésének követelményei lettek meghatározva, a kulturált pihenés előmozdítása és egyúttal korszerű erdő- és vadgazdálkodás megvalósítása érdekében. Ezen elkötelezettség alapján készültek a pilisi erdőtervek, amelyek 8 fő- és 31 részletező alponban határozzák meg erdeink elsődleges rendeltetését.

Ugyanakkor tudjuk, hogy „az erdő minden funkcióját csak gazdaságilag egészséges erdőgazdaság tudja teljesíteni” (Thomas Neiss), illetve azt is, hogy „a gazdasági erdő sokoldalú kapcsolatot mutat a jóléti erdővel és egyik sem lehet csak jóléti erdő” (Princz zu Salm). Ezt is figyelembe véve természetesen erdőgazdálkodás alatt a következőket értjük. Természetes erdőalak a természetes úton keletkezett, fajtagazdag, elegyes, többszintű erdő, amelynek faállománya az adott termőhelyen évszázadok alatt kialakult erdei ökoszisztémák vezérpopulációja. A parkerdőgazdaság erdei jelen állapotukban csak korlátozott mértékben újíthatók fel természetes úton, magról, nagyobb részük csupán mesterségesen. Amennyiben a mesterséges felújítás és a további erdőnevelési munkák eredménye megközelíti a természetes erdőalakot, akkor beszélhetünk természetesen erdőgazdálkodásról. A természetesen erdőgazdálkodás tehát magába foglalja mindazokat az erdőművelési, nevelési és felújítási eljárásokat, amelyek révén a természeteshez hasonló erdőalak tartamosan létrehozható. Ez az erdőalak felel meg a legjobban a többcélú erdőgazdálkodás követelményeinek a parkerdőgazdálkodástól a fatermesztési igények kielégítéséig, szolgálva egyúttal a természetvédelem feltételeit is.

A természetesen erdőgazdálkodás szorgalmazása, erősítése egész Parkerdőgazdaságunk területén kiemelten fontos feladat. Végrehajtását az új szakirányítási rendszerben a parkerdőgazdálkodási felügyelő is segíti, arra törekedve, hogy a parkerdőgazdálkodás és a természetesen erdőgazdálkodás feladatai, követelményei minél jobban összhangban legyenek.

Megköszönve munkatársaimnak az eddigi munkakörömhöz adott támogatásukat, kérem segítségüket, hogy új feladatkörömet eredményesen elláthassam.

Schandl Lajos

Vészterhes napokra emlékezve

Nem mindennapi vendége volt Pilisünknek a közelmúltban. Horst Lange erdőgazgató, német erdész kollégánk kereste fel térségünket, hogy csaknem fél évszázad múltán ismét végigjárja azokat a különösen emlékezetes helyeket, ahol 1945. januárjában oly sok megrendítő élmény, szenvedés részese volt.

Hogyan került ide 1945-ben ez a ma is délceg, jó megjelenségű, rokonszenves pályatársunk – akkor még mint fiatal, 19 éves német gyalogos katona?

(Egy kis apróbetűs hadtörténelem. A II. világháború kimenetele végképp eldőlt 1944 nyarán, amikor az amerikai és angol csapatok partra szálltak Normandiában. A szövetségesek igen lendületesen nyomultak előre, a tél beálltára már elfoglalták szinte egész Franciaországot. December 16-án a belgiumi Ardennek hegységben a németek ellentámadást indítottak, amely kezdetben jelentős sikerekkel járt, s ezt követően néhány hétig viszonylagos nyugalom uralkodott a Nyugati Fronton. Időközben azonban a Malinovszkij marsall vezette 2. Ukrán Front délről, a Tolbuchin marsall irányítása alatt álló 3. Ukrán Front pedig északról indult meg, hogy Budapestet megostromolva tovább törjön Ausztria felé. Fővárosunk körül a Vörös Hadsereg gyűrje december 26-án, Esztergomnál zárult be. Budapest hirtelen nagyon fontosá vált a hitleri hadvezetés számára. A város térsége – katonai szakszóval élve – katianná vált, amelyben 10 német és magyar hadosztály erői zsúfolódtak össze, összesen mintegy 190 ezer katona. A magyar főváros felemntése, a körülzárt csapatok és azok haditechnikájának kimentése ebben az időben a német hadvezetés legsürgetőbb teendőjévé vált. Ez annál is fontosabb volt a németek számára, mert csak így maradt esély a zalai olajmezők védelmére, amely az utolsó hónapokban a német hadsereg benzin- és kenőolajszükségletének túlnyomó részét adta. Ezért az északi és a nyugati hadszínterek minden nélkülözhető katonáját a lehető leggyorsabban Budapest térségébe, illetve a Dunántúli középhegység - Balaton - Zala védelmi vonalra irányították.)

Így jutott ide Hollandiából, a Nyugati – vagy ahogy akkor mondták – a Második Frontról Horst Lange is, a sebtében megszervezett 711. gyalogos hadosztály katonájaként. Nyugaton már átesett a tűzkeresztségen, de a Budapest körüli harcokba bevetett fiatal katonára még vészterhesebb idők vártak. Mostani, emlékező útjára id. dr. Solymos Rezső kolégával együtt kísértük el.

A 711. gyalogos hadosztály egységei január első napjaiban érkeztek vasúton Tata térségébe. Első kvártélyuk Mocsán volt. Innen egy napi gyalogmenetben jutottak el Tátra. E csaknem ötven kilométeres utat teljes menetfelszerelésben, zord téli körülmények között, de köpeny nélkül és nyári egyenruhában tették meg. A másnapi útirány, szintén gyalog Tát-Esztergom-Dobogókő volt. Horst Lange ma is jól emlékezett a dunamenti falvak nevére és sorrendjére, sőt az Esztergom szélén álló Orbán kápolnára is. Pilisszentkeresztnél kerültek először tűzbe.

(Újra néhány sor hadtörténelem. A Gille tábornok által vezetett 4. SS páncélos hadtest, amely Varsó fölött tartalékban volt, december 25-én kapott parancsot, hogy más

csapatokkal kiegészülve vonuljon Budapest felmentésére. A Gille parancsnoksága alá tartozó Viking páncélos hadosztály már január 6-án Esztergomba érkezett.)

Ettől kezdve szorosan összefonódott Horst Lange egyéni sorsa és a pilisi hadikrónika. A következő napokban a pilisszentléleki Hosszúrét (ma karácsonyfatele) felső végén gyülekeztek a harckocsik, majd január 12-én, Pilisszentkereszt elfoglalása után Pomázon át tovább vonultak Budapest irányába. Valószínűleg el is érték volna a körülzárt fővárost, ha... Ha Gille tábornok még ugyanaznap, 12-én parancsot nem kap Hitleről, hogy szüntesse be a támadást, s inkább Bicske felől próbálja meg áttörni a gyűrűt. A visszaemlékezők ma is állítják, hogy a Pomáz felőli támadás lett volna az egyetlen alkalom az ostromzár áttörésére. A Viking páncélosok egyes egységei állítólag már a budapesti Flórián térig jutottak. Gille tajtékozott dühében, de végül visszavonult, és a Pilis alatti szántókon a 711-es gyalogosok folytatták a támadást, akik könnyű célpontok voltak a pilisszántói erdő szélén beásva tüzelő-védekező szovjet katonák számára. A szomorú végkifejtet a második világháború legvéresebb pilisi napja: közel 200 német és mintegy 800 szovjet halott.

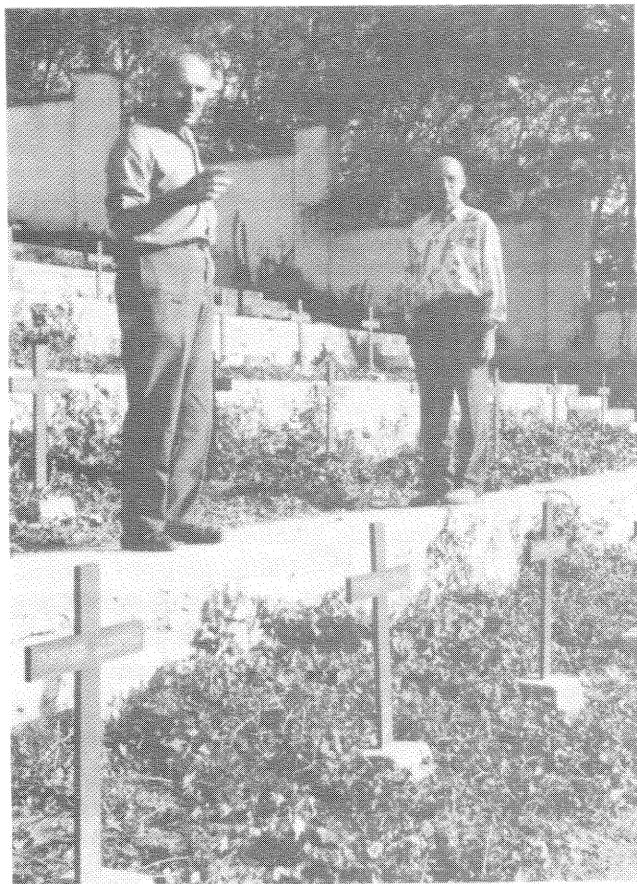
Január 14-én a 3. Ukrán Front csapatai – súlyos embervesztés árán – visszafoglalták Pilisszentkeresztet. Ezen az estén Horst Lange megmaradt bajtársaival együtt Dobogókőre jutott fel. Emlékező bejárása során már nem találta meg azt a helyet, ahol mintegy ötven szovjet katona félkörébe kerültek, s a biztos halál várt rájuk. A szovjetek azonban valamilyen okból visszavonultak, s a kis német egység megmenekült. Valószínűleg a hárommezői rakodónál történnhetett ez.

Vendégünk az égethársi pihenőnél ámulva fedezte fel azt a szűkebb térséget, ahol géppuskája mögött hasalva védekezett, 1400 tölténnyel és 2 kézigránattal felszerelve a Hoffmann kunyhó felől támadó szovjet gyalogosok ellen.

(Milyen is volt az ellátásuk abban az időben? Napi két merőkanál rántottleves, hozzá 15-20 dekagramm komiszkenyér. Néha 10-15 percig szenderegthettek a havon, napok óta le nem vett sisakkal és bakancscsal, téli ruha nélkül a nagy hóban, amikor éjjel mínusz tíz fok volt. „Csemege” gyanánt havat ettek. Mindezt alig hiszi el a mai ember. Csak a front poklát megjártak tudják, hogy a háborúban sokszor a valóság a legkihívatóbb.)

A pilisszentléleki plébánia falán fémtábla őrzi az itt és a környéken elesett német katonák nevét. Horst Lange a feketehegyi menedékháznál hagyta el végleg Pilisszentlélek térségét. A szörnyű napok emlékei annyira beléivódtak, hogy idestova ötven év után is azonnal felismerte a tereppontot, és tökéletes pontossággal mondta el az ide vezető utakat. Valahol a Brandt villa és a téglaházi bejáró között sebesült meg először.

Utunk során, az esztergom-belvárosi temetőben ma komor áhítattal olvasta végig a fakeresztek alatt nyugvó – pár éve exhumált, azonosított és ide újra eltemetett – 397 elesett bajtársa nevét. Bajján, az örhegyi tölgyfakereszt tövében,

Az elesett bajtársak sírjainál.

szomorúan emlékezett arra a megsbesült és elvérző fiatal szovjet katonára is, aki alig 50-60 méterre az ő lövészetknő-jétől édesanyját szölongatta haláltusájában. Január 21-én Horst Lange is itt sebesült meg másodszer. Eszméletlen állapotban vitték le egy tragacson egy faluszéli házba, ahol a kötözőhely volt. Az örhegyi tűzvonalban vele szomszédosan harcoló barátját, Gerhardt Möllert gránátszilánk érte és mellette vérzett el. A golyó- és szilánkszaporban nem lehetett megmenteni.

A bajnai temető német sírkertjébe érve találta meg barátja végső nyughelyét. Megható volt a látvány: ő, a szintén megsbesült, de felgyógyult túlélő és az elesett jóbarát fél évszázad múltán „találkozott” újra. Néhány perc múlva ismét komor öröm: egyik bajtársa keresztje előtt állt meg, akivel hajdan együtt végezték a pilótatanfolyamot, repülőgépre azonban már nem ülhettek. Horst Lange felindultságában sírt. Befelé folyó férfikönnyek... Ezek jobban égetnek...

Itt a bajnai katonatemetőben döbbsentem rá, hogy élünk még jónéhányan, akiknek idegeiben holtig ott remeg mindaz a borzalom, fürtelem, pusztítás és nélkülözés, amit ez a hat betű jelent: háború. Ez a legnagyobb világégés talán csak az utolsó túlélő halálával múlik el véglegesen. Akik ott voltunk és megmaradtunk: kényszerű emlékezők vagyunk mindannyian.

Dobay Pál

Nyugdíjas erdészek egyesülete

A gödöllői Petőfi Sándor Művelődési Központban működik a több mint egy évtizedes múltra visszatekintő Gödöllői Nyugdíjas Erdészeti Dolgozók Egyesülete (korábbi nevén a Nyugdíjas Erdészek Klubja). Az egyesület működéséről, a tagok életében betöltött szerepéről *Kocsárdi Károly* és *Kurucz Béla* nyugalmazott erdőmérnök kollégákkal beszélgetünk.

Kocsárdi Károlyról nehéz elhinni, hogy életéveinek számát immár két hetessel írja. Ma is fiatalos aktivitással tevékenykedik minden jó ügyért. Negyvenhárom esztendő erdészeti szolgálatát előbb a Gödöllői-dombság egyik erdészetének vezetőjeként, majd központi termelési irányítójaként töltötte el. Több évtizede, ma is lelkes kutatója a térség erdészettörténelmének. Talán senki sem ismeri jobban nála az első, 1867-ben megalakult Gödöllői (Koronaauradalmi) Erdőgazdagság létrejöttétől a napjainkig tartó időszak itteni erdészeti eseményeit, értékeit. Rengeteg ismeretet őriz az egymást követő erdészgenerációkról, és sok kezdő szakember útját egyengette.

– Kár, hogy erre a mai beszélgetésre nem tudott eljönni egyesületünk titkára, *Kerényi Béla*. Elsősorban az ő lelkes és precíz szervezőmunkájának köszönhető, hogy eredményes, tartalmas egyesületi élet zajlik nálunk – mondta előljáróban Kocsárdi Károly, majd így folytatta. – Amikor nyugdíjba mentem, továbbra is kerestem a kapcsolatot egykori munkatársaimmal. Nem elégitett ki az évente egyszer „kötelezően” összehívott nyugdíjas találkozó, s más korombeli kollégáknál is éreztem azt az igényt, hogy szeretnének rendszeresebben eszmét cserélni, emlékezni, programokon részt venni. Jó alkalmat adott, hogy 1981-ben felépült Gödöllőn az új művelődési központ. Működési költségeihez a Budavidéki Erdő- és Vadgazdagság is hozzájárult, így a művelődési ház nekünk is helyet adott. Tollner György, a BUVAD igazgatója és a cég dolgozói nagyon segítőkészen fogadták „szervezkedésünket”, így 48 alapító taggal megalakulhatott a Nyugdíjas Erdészek Klubja. Rendszeres találkozóinkat részben a művelődési központban, részben a terepen tartottuk, s tartjuk ma is.

– Az alapító tagok, a klub támogatói és az akkor még csak „várományosok” számára is meglepő volt a nagy érdeklődés, a programokon résztvevők magas száma – folytatta a beszélgetést Kurucz Béla. Mint fiatal nyugdíjas, de régi gödöllői tíz éve kapcsolódott be ebbe a tevékenységbe, s ma a jogutód egyesület elnöke. – Az évek során egyre több erdészfeleség is örömmel jött el közénk, kíséri el férjét találkozóinkra. Sajnos, az alapító régi munkatársak, barátok közül már sokan eltávoztak körünkől. Összeszámoltuk, harmincöt alkalommal helyezettünk el virágcsokrot, koszorút a friss sírhantokra vagy gondoltunk könnyes szemmel azokra, akiket nem tudtunk személyesen elkísérni utolsó útjukra...

(Folytatás a 12. oldalon.)

Kiránduláson a Vereckei hágónál.

(Folytatás a 11. oldalról.)

Azonban mindig újabb és újabb nyugalmazott kollégák jönnek közénk, jelenleg 45-en vagyunk. Minden második kedden, délután háromkor találkozunk a művelődési házban. Az előzetesen közösen kialakított programokban vetítéses szakmai előadások (gyakran neves szakemberek közreműködésével), közösen megünnepelt névnapok, kötetlen beszélgetések, kirándulások egyaránt szerepelnek. Felkerestük már az ország legkülönbözőbb tájait, így például szinte valamennyi arborétumot megismertük. Szép emlék például, hogy Jeliben éppen a rododendronok virágzása idején jártunk. Örömmel rendeztük meg két idős barátunk, *Szódi István* (95 éves) és *Szűcs Sámuel* (80 éves) képkiallítását. Sokáig emlékezetes marad tavalyi kárpátaljai utunk is.

Beszélgetőpartnereim, barátaim még rengeteg színes élményt felidéztek. Csak az egyszerű felsoroláshoz is újsághasábok kellenének. Kérték azonban, hogy egy dolgot feltétlenül említsek meg: továbbra is kedves tervük, hogy a Gödöllői dombvidéken elhunyt erdészek számára a Szépjuharfa tisztáson méltó emlékhelyet alakítsanak ki. Több, mint száz kolléga nevét kívánják felvéni az emléktáblára vagy kopjafákra. Nem mondták ugyan, de úgy éreztem: örülnének, ha ebben a mai aktív parkerdős kollégák valamiképpen segítenének.

A Gödöllői Nyugdíjas Erdészeti Dolgozók Egyesületének értékes, nemes tevékenységét a két erdőgazdaság egyesülése után is, a Parkerdőgazdaság mindenkori vezetése támogatásban részesítette és részesíti. Ezt ez úton is köszönik. Örömmel várnak minden nyugdíjas kollégát, bármely erdőgazdaságnál dolgozott is, a fővárosból vagy a környező településekről.

Kedvesinálóként Kurucz Béla átadta ideai decemberi programjukat. Ebből megtudtam, hogy december 14-én Szendrő Szabolcs: Hegyek világa – a Börzsönytől a Himalájáig című fotókiállítását tekintették meg, majd egy törökországi útibeszámolót hallgattak meg a résztvevők. December 28-án közösen búcsúznak az óévtől, s egyben köszöntik azokat, akik mostanában ünnepelték névnapjukat.

Kívánunk jó egészséget, további sok kellemes élményt az egymásra talált nyugalmazott gödöllői kollégáknak.

Márkosi Lajos

In memoriam Végvári Jenő

Szomorúan tudatjuk, hogy elhunyt Végvári Jenő erdőmérnök, nyugalmazott erdőgazdasági igazgató.

A Gyöngyössolymosi Erdészet vezetője volt, amikor 1951-ben az akkori Országos Erdészeti Főhatóság a volt Esztergomi, majd Pilisi Erdőgazdaság igazgatójának kinevezte. Alig másfél évvel azelőtt az eredményes erdőgazdálkodást kifejezetten akadályozó szervezet kialakítására került sor, így igen nehéz feladat várt az első szakember igazgatóra. Szakmai tapasztalata, a kollégák többségével létrejött jó emberi kapcsolata azonban sok nehézségen átsegítette. A fizikai munkás, a különböző szinteken szolgáló erdőszeti szakember és az adminisztratív dolgozó nála egyforma megbecsülésben, s ami abban az időben nagyon fontos volt, védelemben részesült. Ennek is köszönhető, hogy az adott körülményekhez képest az erdőgazdaság eredményesen működött.

Az 1960-as évek második felében a főváros közelsége és a Dunakanyar növekvő idegenforgalma miatt egyre inkább előtérbe került, hogy Pilisben elsősorban közjóléti erdőgazdálkodást kell folytatni. Erre az újszerű feladatra már nem ő kapott megbízatást. 1968-ban a korábban sok nehézséggel küszködő Vértesi Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság igazgatójává nevezték ki. A következő években jelentős érdemeket szerzett a vértesi gazdaság helyzetének megszilárdításában, a modern fafeldolgozási ágazat kialakításában. Szakmai, egyesületi és sokrétű társadalmi tevékenységéért Bedő Albert-díjban és több állami kitüntetésben részesült. Nyugdíjba vonulása után néhány évig az egyik pilisi termelőszövetkezet erdőszeti munkáját irányította.

Egy verőfényes őszi délutánon kísértük utolsó útjára Végvári Jenőt az esztergom-belvárosi temetőben. Míg eltakarták sírhantját a virágok és koszorúk, az Erdész Himnusz énekelve búcsúztunk tőle.

M. L.

PARKERDŐGAZDASÁG

A Pilisi Állami Parkerdőgazdaság lapja.

Megjelenik: kéthavonta.

Szerkeszti: a szerkesztőbizottság.

Elnöke: Márkosi Lajos.

Felelős szerkesztő: dr. Sébor József.

Felelős kiadó: a Parkerdőgazdaság igazgatója.

A szerkesztőség címe: 2025 Visegrád,

Mátyás király út 4.

Nyomdai munkák: PP Budapesti Erdészet nyomdája.

Felelős vezető: Borsi Rudolfné.